

ΡΑΨΩΔΙΑ Α Στίχοι 12-53

Ενότητες: α. στίχοι 12-24 : ο Χρύσης στο στρατόπεδο των Αχαιών -α συνέλευση των Αχαιών -η ικεσία του Χρύση β. στίχοι 25-33 : η άρνηση του Αγαμέμνονα γ. στίχοι 34-43: η προσευχή του Χρύση δ. στίχοι 44-53: ο λοιμός

α. στίχοι 12-24 : η ικεσία του Χρύση

Δομή : 1. προσφώνηση στους συγκεντρωμένους Αχαιοούς , ιδίως στον Αγαμέμνονα και Μενέλαο(στίχος 17)

2. διπλή ευχή για κατάληψη της Τροίας και επιστροφή στην πατρίδα (στίχοι 18-19)

3. το αίτημα για απελευθέρωση της κόρης (στίχος 20)

4. η προσφορά λύτρων για εξαγορά (στίχος 21)

5. η προτροπή για ευλάβεια στον Απόλλωνα

Ο Χρύσης είναι ιερέας του Απόλλωνα , πρόσωπο ιερό (η σχέση του με το θεό υπογραμμίζεται στο στίχο 14) , αλλά και τραγικός πατέρας . Το μεγαλύτερο μέρος της ικεσίας αφιερωμένο στους Αχαιοούς , το προσωπικό αίτημα σύντομα διατυπωμένο. Αν και σε δύσκολη θέση παραμένει αξιοπρεπής και ταπεινός , μιλά με ευγένεια και διατηρεί χαμηλούς τόνους. Είναι προσεκτικός αλλά και ιδιαίτερα διπλωμάτης , αφού δε παραλείπει να τονίσει τη σχέση του με τον Απόλλωνα και έμμεσα να απειλήσει τους Αχαιοούς για την τρομερή δύναμη του.(ευλαβούμαι =σέβομαι αλλά και φοβάμαι)

Οι Αχαιοί επιδοκιμάζουν δια βοής τα λόγια του Χρύση , καθώς νιώθουν συμπόνια για τον πατέρα , σεβασμό για τον ιερέα αλλά και φόβο για την οργή του Απόλλωνα.

β. στίχοι 25-33 : η απάντηση του Αγαμέμνονα

Ο λόγος του Αγαμέμνονα , αντίθετα κινείται σε υψηλούς τόνους . Το μεγαλύτερο μέρος του λόγου του αφιερωμένο στον εαυτό του . Εμφανίζεται αλαζονικός και υπερόπτης , τα λόγια του είναι υβριστικά , το ύφος του απότομο και αυταρχικό. Απορρίπτει το αίτημα του Χρύση και τον διώχνει με φανερές απειλές . Δε σέβεται το αξίωμά του (τον αποκαλεί γέρο) ούτε την ιδιότητά του (έρχεται ως πατέρας και μάλιστα ως ικέτης) είναι ασεβής .Δεν αγνοεί μόνο τον Απόλλωνα (ύβρις) , αλλά και τη γνώμη των Αχαιών.

Οι Αχαιοί έχουν βουβαθεί. Αυθαίρετα επικρατεί η γνώμη του αρχιστράτηγου.

γ. στίχοι 34-43 : η προσευχή του Χρύση

Ο ιερέας μένει μόνος και σιωπηλός . Είναι ώρα αυτοσυγκέντρωσης και προσευχής.

Θρησκευτικό τυπικό ομηρικής προσευχής:

1. επίκληση (στ.38)
2. προσφώνηση (προσωνυμίες του Θεού) (στ.38-39)
3. διακριτική υπενθύμιση των προσφορών του θνητού προς το θεό (στ.40-41)
4. παρουσίαση του αιτήματος ως ανταπόδοση των προσφορών (στ.43)

Σκοπός της προσευχής η άμεση τιμωρία του ασεβούς και η αποκατάσταση της ηθικής τάξης . Το γεγονός ότι ο Χρύσης υπήρξε ευσεβής και συνεπής στο παρελθόν απέναντι στο θεό μας προετοιμάζει για τη θεϊκή παρέμβαση και τη σκληρή τιμωρία των Αχαιών.

δ. στίχοι 44-53: ο λοιμός

Απειλητική η εμφάνιση του Απόλλωνα , σκληρή η τιμωρία για τους Αχαιοούς που τονίζεται με χαρακτηριστικά σχήματα λόγου:

- εικόνες οπτικές και ακουστικές(κυρίως)
- παρομοίωση (όμοιαζε την νύκτα) (στιχ.48)

- νόμος των τριών (στίχ.51-52) : η αναφορά τριών στοιχείων , από τα οποία το πιο σημαντικό – σπουδαίο είναι το τρίτο , σύμφωνα με τον αυξητικό νόμο του τρίτου και καλύτερου
- η χρήση του επιθέτου : τα ουσιαστικά συνοδεύονται συχνά από επίθετα που αποδίδουν την ουσία των πραγμάτων και ενισχύουν το νόημα του κειμένου .Διακρίνονται:

1. χαρακτηριστικά : αποδίδουν βασικά χαρακτηριστικά ή ιδιότητες (πολύτροπος άνδρας)
2. περιγραφικά : περιγράφουν τα πρόσωπα ή τα πράγματα που συνοδεύουν

Τα επίθετα άλλοτε προσδίδουν ιδιότητα του ουσιαστικού που σχετίζεται με τη σκηνή , υπογραμμίζοντας το νόημα της φράσης (Θεός Αχιλλέας)→ λειτουργικά επίθετα και άλλοτε προσδίδουν ιδιότητα που δε σχετίζεται με τη συγκεκριμένη σκηνή ή είναι και νοηματικά αντίθετο (γρήγορα καράβια Α 12 ενώ εννιά χρόνια βρίσκονται στη στεριά και δεν ταξιδεύουν) αλλά αποτελεί παραδοσιακή ιδιότητα του ουσιαστικού ή σταθερό και μόνιμο γνώρισμά του (Ο ποιητής με το επίθετο σταματά έτσι την προσοχή μας και σε δευτερεύουσες πλευρές του κειμένου που δε θέλει να περάσουν απαρατήρητες ή με την επανάληψη αποσκοπεί σε μια συνολικότερη εντύπωση παρά σε μια απλή επανάληψη του ουσιαστικού)→ τυπικά (κοσμητικά επίθετα).Τα λειτουργικά /τυπικά επίθετα άλλοτε είναι χαρακτηριστικά και άλλοτε περιγραφικά.

Από άποψη αφηγηματικής τεχνικής

- επική ειρωνεία (οι ήρωες αγνοούν καταστάσεις ή γεγονότα που τους αφορούν , ενώ ο ακροατής τα γνωρίζει. Έτσι: δίνεται έμφαση στην τραγική κατάσταση του ήρωα (καθώς η πραγματικότητα είναι αντίθετη με τις προσδοκίες του ήρωα) και προκαλείται έντονη συγκίνηση στο θεατή . Α 30-32
- εναλλαγή τριτοπρόσωπης αφήγησης -διαλόγου

Ιδεολογικά στοιχεία	Πολιτιστικά στοιχεία
Οι αποφάσεις ενός ηγέτη έχουν επιπτώσεις στο σύνολο των ανθρώπων που ηγείται.	Οι νικητές σε μια μάχη έπιαναν αιχμαλώτους που τους χρησιμοποιούσαν κατά τη βούλησή τους . Οι συγγενείς συνήθιζαν να εξαγοράζουν την ελευθερία τους προσφέροντας λύτρα.
Για να ικανοποιήσει ένας Θεός το αίτημα του θνητού , θα πρέπει ο τελευταίος να έχει προσφέρει θυσίες ή άλλες τιμές .έτσι ανάμεσα σε ανθρώπους και θεούς αναπτύσσεται μια σχέση δόσης - ανταπόδοσης	Ο ομηρικός άνθρωπος πρόσφερε θυσίες στους θεούς.
Οι ομηρικοί θεοί έχουν ανθρώπινα χαρακτηριστικά και συναισθήματα.	Τα πτώματα των νεκρών αποτεφρώνονταν(αναχρονισμός)

Ερωτήσεις

1. Ποια σχέση υπήρχε ανάμεσα στον ομηρικό άνθρωπο και τους θεούς; Ποιοι στίχοι αποκαλύπτουν τη σχέση αυτή;
2. Πώς αντιμετωπίστηκε η ικεσία του Χρύση από τους Αχαιούς και πώς από τον Αγαμέμνονα;
3. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον Αγαμέμνονα με βάση τη συμπεριφορά του απέναντι στο Χρύση;